

یکی از کارکردهای رسانه‌های گوناگون، توسعه ظرفیت انتقادی مخاطبان است. گزاره‌ی نخست را دوباره بخوانیم:

یکی از کارکردهای رسانه‌های گوناگون توسعه ظرفیت انتقادی مخاطبان است.

واژه‌ی کارکرد به نسبت سایر واژگان استفاده شده در این گزاره، واژه‌ای است که این روزها بیشتر شنیده می‌شود. واژه‌ی کارکرد معادل فارسی واژه‌ی لاتین Function است.

کارکرد کاری است که به واسطه‌ی انجام آن، پروژه یا محصول یا قطعه مورد نظر از دید مشتری ارزش پیدا می‌کند. کارکرد برای تعریف ارزش یک سیستم به کار می‌رود اما در ارتباط مستقیم با نیاز مشتری به سیستم شکل می‌گیرد. با طرح پرسش «آن چیست که اگر نباشد، دیگر سیستم ارزش ندارد؟» به شناسایی کارکرد سیستم‌ها اقدام می‌شود. شاید بتوان گفت توجه به کارکرد سیستم‌ها در فرآیندهای کشف و حل مسأله به زمانی باز می‌گردد، که آدمی درک صورت مسأله را بر فکر کردن به راه‌حل مسأله برتری داد.

برای پیاده‌سازی تفکر کارکردگرایی در فرآیند کشف و حل مسأله به روش نوآوری نظام‌یافته TRIZ، از ابزار تحلیل کارکرد و ویژگی‌ها FAA استفاده می‌شود. تحلیل‌گر با بهره‌گیری از این ابزار به دنبال آن است که پس از شناسایی کارکرد هر سیستم، دلیل وجودی هر یک از اجزای سیستم را در راستای کارکرد موردنظر تشخیص دهد و ریشه مسایل پنهان شده در سیستم را به کمک تحلیل ارتباط میان ویژگی‌های هر یک از اجزا بیابد.

کارکردگرایی علاوه بر TRIZ در مهندسی ارزش هم جایگاه ویژه‌ای دارد. نمودار FAST در مهندسی ارزش برای انتقال بیشترین اطلاعات اصلی در کمترین فضای ممکن و تشخیص روابط و توالی کارکردها و زمان رخ دادن آنها ترسیم می‌شود. نقطه مشترک تعریف کارکرد به روش‌های گوناگون این است که کارکرد سیستم به صورت کلی و با حداقل واژه ممکن تصریح گردد. پیشنهاد می‌شود با ترکیب یک اسم قابل اندازه‌گیری و مصدر یک فعل معلوم کارکرد مورد نظر مشخص گردد. برای مثال در مهندسی ارزش کارکرد لوله در قالب عبارت «جابه‌جایی آب» تعریف می‌شود و همین کارکرد در TRIZ با عبارت «تغییر دادن موقعیت حجم مشخصی از آب» تصریح می‌شود.

برای هر سیستم علاوه بر کارکرد اصلی می‌توان کارکردهای دیگری را نیز برشمرد اما تمرکز بر نیاز اصلی به عنوان دلیل وجودی مهم‌ترین ویژگی نگاه کارکردی است. از دیگر مزایای نگاه کارکردی می‌توان به امکان تعیین معیارهای تصمیم‌گیری متناسب با نیاز اصلی، هم‌زیان شدن افراد یک گروه و امکان استفاده از تجربیات جهانی در قالب بانک‌های اطلاعاتی اشاره کرد.